

יש יבת המתמידים לצעירים מצמינים

בברכת רבותינו ראשי הישיבות ארזי הלכנון הגאונים הגדולים

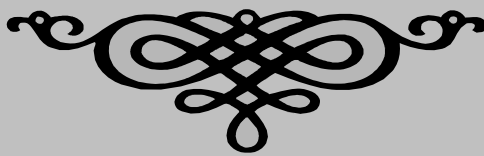
מוהר"ר משה צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף", מוהר"ר דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

בראשות הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א ראש ישיבת המתמידים

מחה"ס "כרם יוסף" על הש"ס, "שלהבת יוסף" עה"ת ושא"ס

רבה רבי
משא קודשיו של רבנו רבי

הגאון רבי דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"
בהיכל בית מדרשו על ש"ס "בראשית" התשע"ז

אשרי מי שעמלו בתורה

סדרת הספרים

שכבשה את עולם התורה

מאת הרב יוסף חי סימן טוב שליט"א ר"י המתמידים

- "שיעורי כרם יוסף" קידושין (חדש)
- "כרם יוסף" עמ"ס בבא בתרא (חדש)
- "כרם יוסף" עמ"ס גיטין קידושין
- "כרם יוסף" עמ"ס בבא קמא
- "כרם יוסף" עמ"ס מגילה
- "כרם יוסף" עמ"ס סוטה (אי"ה בקרוב)
- "שלהבת יוסף חי" עה"ת ופרקי חזוק
- "מעדני יוסף", עניני ברית מילה
- "כרם רבנן", חכמה ומוסר

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובטלפון: 02-5373570 - 054-84-60007

(באין מענה נא להשאיר הודעה)

נקודות מכירה בכל רחבי הארץ

"עין חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

יוצא לאור עולם לזיכוי אלפי ישראל על ידי האחים היקרים והנעימים אוהבי התורה ולומדיה מיחידי סגולה מר גדעון ואהרן ניסים הי"ו העומדים לימין מפעלינו הכבירים יה"ר שימלא הקב"ה כל משאלות ליבם לטובה ולברכה, ויצליחו הם וב"ב בכל מעשה ידיהם. מתוך בריאות איתנא ונהורא מעליא.

וזכות זו תעמוד להם ולכל אחינו בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם למגן וצינה ולישועה קרובה.

מוקדש לעילוי בשמות הוריהם היקרים

סאלם אליה בן מסעודה ז"ל

ונוריה בת גורג'יה ע"ה,

ת. נ. צ. ב. ה.

אינו דומה לימוד מסכת "קידושין" עם "כרם יוסף"!

ספר שיעורי "כרם יוסף" קידושין החדש:

יצירת ענק המגיש לפני הלומד את הסוגיות בצורה ברורה ונעימה,

בהיקף אדיר, בתוספת עשרות יישובים לכל קושיא בסוגיא!

👉 הספר שימתיק לך את הלימוד!

ספר שלא מש משולחנם של כל מגידי השיעורים בדורנו,

מרנן ורבנן ראשי הישיבות ומרביצי התורה שגומרים עליו את ההלל!

ספר חובה בביתו של כל בן תורה - ועכשיו במחיר מיוחד לרגל ההוצאה!

הספר מעוטר בהסכמתו נלהבת של מורנו רה"י הגר"ד כהן שליט"א ר"י "הכרוז"

י-ם: "יפה נוף" צומת בר אילן, "ספר הספרים" צומת בר אילן, "הפצת ספרי קודש" רח' דוד 1 ש. הבורים. "אור החיים סנטר" מאה שערים.

בני ברק: משפי שבתאי, ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146 (7 באינטרקום)

ביתר: משי סימן טוב, בן זכאי 7 - 02-5808831 **קרית ספר:** משפי שחמורוב מסילת יוסף 4 ק"ג, 052-7606856

👉 נקודות מכירה נוספות בכל רחבי הארץ, לביירוים והזמנות:

054-84-60007/8 או 02-5373570

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק א

דברי פתיחה

עשרות לשמוע דברי אלוקים חיים, כבני דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה, (סנהדרין כ.), היה זה מעמד קידוש שם שמים, שבו עלה על נס גודל ההשתוקקות והצמא לדבר ה', כנבואת עמוס (בפרק ח') "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'". לאור זאת נעתר רבינו רה"י שליט"א להעלות על גבי כתי"ק את רוב דרשתו אשר נשא, לתועלת ציבור גדול שנשאר מחוץ לכותלי בהמ"ד, ולתועלת אלפי בני התורה בכל אתר ואתר, [מעט מדרשתו שלא הספיק רבינו רה"י שליט"א להעלות על גבי הכתב, הוספתי כפי שנשא בעל פה בדרשתו, כמעט מילה במילה, וכפי מה שהדריך והנחה אותי בזה למען לא תצא תקלה מתח"י]. ובודאי יהיו הדברים לתועלת

היום הזה זוכים אנו להגיש לפני תופסי התורה בכל אתר ואתר את משא קודשו של מורנו ראש הישיבה, מורה דרכינו ומאיר נתיבותינו, הגאון הגדול מזהר"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון", דברי חיזוק נשגבים חוצבי להבות אש, מאשר נשא בהיכל בית מדרשינו בעש"ק "בראשית" לרגל יום הזיכרון השני של אביר הרועים עמוד האש ההולך לפני המחנה מרן רבינו עובדיה יוסף זצוקל"ה.

והנה בהיות ובמעמד חיזוק זה בבית מדרשינו, ציבור גדול שחפץ היה להתבשר מדבריו המופלאים של רבינו ראש הישיבה שליט"א נאלץ להישאר מחוץ לבית המדרש, לאור העובדה שבהמ"ד נתמלא על כל גדותיו, מהמסד ועד הטפחות, כאשר גם המעברים נתמלאו עד אפס מקום, ואף בפתח הסתופפו עשרות

ב דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק

והחיזוק גדול לכל המון העם, ובייחוד לבני התורה ועמליה.

ומכאן יצא שיר ושבח ותודה לכבוד רבינו רה"י שליט"א על אשר נוהג בנו בעין יפה ובענות חן כבר למעלה מעשור שנים תהלי"ת, להשקותנו מים חיים, לענגנו מזיו תורתו ויראתו, ולהדריכנו במסילה העולה בית אל, וליהנות ממנו עיצה ותושיה, ועל אשר הואיל בטובו להקדיש מזמנו היקר מפז להעלות את הדברים על גבי כתי"ק למען חיזוק הכלל, להגדיל תורה ולהאדירה, ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור!

בתקופה קשה זו, תקופת עקבתא דמשיחא אשר משנאנו נשאו ראש, אמרו לכו ונכחדם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד. תקופה אשר האומה כולה חווה מאורעות קשים ונוראים, דברים מחרידים ומזעזעים אשר כל בר דעת אין נפשו יכולה לסובלם ולעקלם, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, אשר על כן ברור כי חובתינו בשעה זו לפשפש במעשינו, ולתקן דרכינו, שלא נהיה ח"ו בבחינת אם תלכו עמי בקרי, וכל אחד יודע מרת נפשו מה עליו לתקן.

זאת ועוד ימים אלו מזכירים לנו היטב כי עדיין אנו בגלות, כי לרוב אריכות הגלות והטלטולים הרבים שעברו על עמנו,

הגזירות והצרות, כבר נשכח מאיתנו כמעט לגמרי גודל יקרת עמנו וכבוד בית חיינו, כמשל בן המלך שנתרחק מקטנותו מעל שולחן אביו, ובמשך השנים נשכח ממנו כל הטוב שהיה לו. הלא ננסה לתאר לעצמנו, אילו בית המקדש היה עומד היום על תילו, לא היתה אומה חשובה כישראל, שהרי בהמ"ק בית ה' הוא, וישראל שוכנים בתוכו ומשרתים פניו, וכל האומות כולם באים להקריב קרבנות בבהמ"ק לפני הכהנים העומדים לשרת שם, אף מלכים רוזנים ונשיאים, כולם עולים לירושלים לייחל פני המקדש והכהנים, וכולם רואים עין בעין את הניסים שם דבר יום ביומו, כל ירושלים מוארת מאש שלהבת המקדש, ולא כיבו הגשמים אש עצי המערכה, לא נצחה הרוח לעמוד העשן, עומדים צפופים ומשתחוים רווחים, ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים, ולא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים, שברי כלי חרס נבלעין במקומן, ועוד ועוד כהנה וכהנה, ובשעה שבנה שלמה את בהמ"ק נטע בו כל מיני מגדים של זהב, והיו מוציאים פירותיהן בזמן, וכשהרוח מנשבת בהן נושרין (יומא דף כ"א), ובעת שרואים כל זאת, עומדים העולם נפעמים, משוררים ומקלסים, משבחים ומפארים לפני המלך הגדול והנורא, ועל ידי זה מתעלה גם כבוד בני המלך - עם ישראל, אשר בחר בנו. אך עתה בעוה"ר כבודנו נרמס בין העמים, וזהו חילול

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק ג

את רבי אלעזר, מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח, אמר להם יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. וידועים דברי הט"ז (או"ח סי' מ"ז סק"א) אודות ברכת "לעסוק בדברי תורה" שבברכת התורה, והאריך לבאר שהברכה נתקנה "לעסוק" בדברי תורה דווקא, על דרך טורח ומשא ומתן. ולפי"ז יש לומר שהוא הדין כאן לענין הרוצה לינצל מחבלי משיח, שצריך לעסוק בתורה, בעמל וגיעה.

והלא בשעה שהאדם עוסק בתורה אין מלאך המות יכול לו, ואין כל בריה יכולה להזיק לו, כמו שמצינו גבי דוד המלך במסכת שבת (לא:), וכתב שם המהר"ן חיות: "מצינו בש"ס דבשעה שאדם עוסק בתורה לא יוכל לפגוע בו מקרה רעה, דלעולם לא אירע ענין רע לצדיקים בשעה שהיו דבוקים ומתעסקים בעבודתו יתברך".

ובגמרא בבא בתרא (ז:), אמר ריש לקיש רבנן לא צריכי נטירותא, דכתיב: (תהלים קל"ט) "אספרם מחול ירבון", אספרם למי? אם לצדיקים שמרובים מחול, והרי כל ישראל כתיב בהו (בראשית כ"ב) "כחול אשר על שפת הים"? אלא הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון, וקל וחומר ומה חול שמועט מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים לא כל שכן שמגינים עליהם. ואיתא עוד התם (ח:): אמר רב יהודה הכל לאגלי גפא,

שמו הגדול והנורא, שבניו מושפלים נבזים ונרדפים, והשכינה מתפלשת בעפר ומצטערת בצער ישראל, עימו אנכי בצרה, ואם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומר.

ואולם עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, כי הוא מושיע הוא יושיע בלעדיו אין מושיע, ואף בתוך הגלות הקשה הזו, עדים אנו לחסד ה' עלינו, שיחד עם כל זאת לא נכחדנו. צא ולמד ממה שכתב הגאון היעב"ץ בסידורו בית יעקב: "מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדנו בעולם, יזכה שאנחנו האומה הגולה שהפזורה, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והחמורות אלפים מהשנים, ואין אומה בעולם נרדפת כמונו, מה רבים היו צרינו, מה עצמו נשאו ראש, הקמים עלינו מנעורינו להשמידנו לעקרנו ולשרשנו. חי נפשי, כי בהתבונני בנפלאות אלה, גדלו אצלי יותר מכל ניסים ונפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל. וכל מה שאורך הגלות יותר, כך נתאמת הנס יותר ונודע מעשה תקפו וגבורתו".

כאמור, בתקופה קשה זו דברי החיזוק של רבינו רה"י שליט"א מקבלים משנה תוקף, ובודאי חיזוק התורה יש בו כדי להגן ממלאך המשחית, שהלא התורה אגוני מגנא ואצולי מצלא (סוטה כב.), וכבר אמרו רבותינו (סנהדרין צח:): שאלו תלמידי

דברי
מרבינו רה"י שליט"א
חיזוק

אפילו מיתמי, אבל רבנן לא צריכי נטירותא. כלומר שכולם ואפילו יתומים חייבים ליתן מס עבור שערי חומות העיר להציב בהן דלתות, (כפרש"י). לבד רבנן העוסקים בתורה שאינם זקוקים לשמירה, ותורתם משמרתם לכן אינם צריכים לשלם. וכן פסק הרמב"ם בהל' ת"ת שת"ח אין גובין מהן בנין החומה ותיקון השערים ושכר השומרים וכיו"ב ולא לתשורת המלך, [ולכאן צ"ע שהרי מצינו לחכמים שנטבחו ונהרגו ואם כן בודאי הוצרכו לשמירה, ועיין מה שכתבתי לבאר בס"ד ב"כרם יוסף" בבא בתרא שם, ותרוה צמאונך].

וכשהיה רבי עקיבא מקהיל קהלות ברבים ומלמדן תורה למרות גזירת מלכות הרשעה, בא פפוס בן יהודה ואמר לו, ר"ע אי אתה מתירא מהמלכות, (כדאי בברכות סא:). השיבו ר"ע, ומה עכשיו שאנו עוסקים בתורה שכתוב בה (דברים ל') "כי הוא חייך ואורך ימך", אנו נרדפים ונתונים בסכנה, אם אנו הולכים ומתבטלים ממנה על אחת כמה וכמה, כמושל הדג שאם יפרוש מן המים להנצל מרשתות הציידים ימות ויאבד מיד, כך אנו אם פורשים מן התורה על אחת כמה וכמה שאנו פורשים מן החיים.

וכך שנינו במס' מכות (י.) אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב (תהלים קכ"ב) "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", מי

גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה? שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה. ובמדרש איתא, "אלף למטה אלף למטה", שכנגד אלף שהיו יוצאים למלחמה היו אלף יושבים ומתפללים ועוסקים בתורה.

וכך היה אומר הגאון ר' אהרן מזיטומיר: "כשיש מלחמה בעולם, יש ללמוד תורה בדרך פלפול והתנצחות, בזה אפשר לבטל המלחמה!"

צא ולמד מחזקיהו מלך יהודה, שכשבא סנחריב לצור על ירושלים ולהלחם בה, מה עשה? נעץ חזקיהו חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. (סנהדרין צד:). ודרשו בזה את מאמר הכתוב (ישעיהו י') "והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועולו מעל צוארך וחובל עול מפני שמן", אמר רבי יצחק נפחא חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות.

והנה איתא בסוכה (כח.) אמרו עליו על ר' יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, וקלין וחמורין וגזרות שוות ותקופות ודבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא. ומטו בשם הברכת שמואל שבעת שהגיע בלימודו עם התלמידים לגמרא זו,

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק ה

עמו, לפי שכל זמן שיעסוק בתורה אין רשות למלאך המות לשלוט בו, ונעשה מלאך המות כמין נחש ונבהלו והפסיקו בלימודם ומת אותו תלמיד. ועוד מספר הירושלמי שתלמידו של בר פדיה חלה ושלח שני תלמידים שיעסקו עמו בתורה כדי שלא יוכל מלאך המות לשלוט בו, ונעשה מלאך המות כמין כוכב שרץ לפניו ונבהלו ופסקו מללמוד ונטל מלאך המות נשמתו של אותו תלמיד.

יתן ה' ובשכר חיזוק לימוד התורה יסיר הקב"ה השטן מלפנינו ומאחרינו, ומעל כל עמו ישראל בכל מקומות מושבותיהם, ויאמר די לצרות עמו ישראל, ולא ישמע שוד ושבר בגבולנו, לא צער ולא יגון, לא חולי ולא מכאוב, לא חרב ולא חרפה, ויחיש לגואלנו גאולה שלימה, גאולת עולמים, בבנין הבית ושכלול ההיכל, בביאת משיח צדקינו ותפארתינו, במהרה בימינו, אמן.

תמה בלבת אש היאך אפשר לומר על הוויות דאביי ורבא דבר קטן? ותירץ, שהויות דאביי ורבא לכאורה נחשבים לדבר קטן לפי שמחוייב לעסוק בהן מהכרח המציאות שכל קיום העולם תלוי בלימוד התורה, ורגע אחד ללא התורה יחרב כל העולם, משא"כ מעשה מרכבה כביכול הוי תוספת למוטל על האדם, והעוסק בו נחשב לדבר גדול. נפלא!

ובעירובין (כו.) איתא, אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן שכשחלה חזקיה הלך ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו, ואמרו בגמרא שמכאן לת"ח שחלה שמושיבין ישיבה על פתחו, ופירש רש"י להושיב ישיבה של תלמידים לעסוק בתורה על פתחו שלא יהא רשות למלאך המות ליכנס שם. ובירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) מסופר שאחד מתלמידי רב חסדא חלה ושלח לו רב חסדא שני תלמידים שילמדו

כה אלו דברי הצעיר יוסף חי סימן טוב מחה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" לצעירים מצטיינים

משא קודשו של רבינו ראש הישיבה
הגאון רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"
בהיכל בית מדרשינו עש"ק "בראשית" התשע"ו

אמרו רבותינו במסכת סנהדרין (לח.) ת"ר אדם נברא בערב שבת, ומפני מה, שאם תזוה דעתו עליו אומר לו, יתוש קדמך במעשה בראשית. ובמדרש רבה (בראשית פ"ח) איתא, זכה אדם אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת, ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך. וצ"ב דלכא"ו במציאות הוי תרתי דסתרי, דמצד אחד יש באדם חיסרון שאפי' יתוש קדמו, ומצד שני יש בו מעלה שקדם למלאכי השרת, ועוד צ"ב מה הפשט והכוונה במה שקדם הוא למלאכי השרת או יתוש קדמו?

וביאור הדברים למדנו מתורתו של הגר"א באבן שלמה פרק א' בהקדים דברי חז"ל בבראשית רבה שם: "א"ר אלעזר אחור למעשה יום הראשון, וקדם למעשה יום האחרון, הוא דעתיה דרבי אלעזר, דאמר רבי אלעזר תוצא הארץ נפש חיה למינה זה רוחו של אדם הראשון, אמר ר' שמעון בן לקיש אחור למעשה יום אחרון וקדם למעשה יום הראשון, הוא דעתיה דרשב"ל דאמר רשב"ל ורוח אלוקים מרחפת על פני המים זו רוחו של מלך המשיח", ופירש שם בעץ יוסף דרוחו של מלך המשיח היא רוחו של אדם הראשון, ולפי"ז רוחו ונשמתו של אדם הראשון נברא ביום הראשון, לפני כל הבריאה, וגופו נברא לכל הבריאה. ועל זה אמרו רז"ל בהמשך דבריהם שם "זכה אומרים לו אתה קדמת למלאכי השרת ואם לאו אומרים לו זבוב קדמך, יתוש קדמך", וביאר שם בעץ יוסף דמצד רוחו ונשמתו הוא קודם גם למלאכי השרת, שהרי נברא ביום הראשון, ומצד גופו הוא פחות גם מהבעלי חיים, שהם נבראו קודם לגופו.

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק ז

וכתב בזה רבינו הגר"א, וז"ל: "מצד הגוף והנפש האדם הוא גרוע מכל החי, אבל מצד הרוח והנשמה הוא גדול מכולם", [ועיין בקובץ מאמרים שהביא הגר"א וסרמן זצ"ל מדברי הזוה"ק שכל התכונות הרעות שיש בחיות הרעות נמצאים באדם מצד גופו].

ולפי זה הביאור בהא דמבואר בדברי חז"ל דזכה אומרים לו אתה קדמת למעשה בראשית ואתה קדמת למלאכי השרת ולא זכה אומרים לו זבוב ויתוש קדמך, דהיינו אם זכה והגביר את נשמתו על גופו וחי חיים של נשמה ולא חי הגוף הוא ראש וראשון לכל מעשה בראשית, שנשמתו נבראה לפני מעשה בראשית, וגם הוא קודם למלאכי השרת שנבראו אחריו, ואם לא זכה והגביר גופו על נשמתו וחי חיים בהמייים של גוף, כיון שמצד גופו הוא אחרון לכל מעשה בראשית, הרי הוא אחרון למעשה בראשית, שאומרים לו יתוש קדמך.

ונראה להוסיף דברים בזה בהקדם מה שהביא החפץ חיים בספרו שם עולם (פרק י"ח) מדברי הסמ"ג בהקדמתו (למצות עשה) בעניין יצירת האדם: "מתחילה ברא השם יתברך כוחות מלאכים, שהם שכלים נבדלים, שהולכים בהנהגתם רק אחר הדעת האמיתי, שאין מוטבע בהם כוח החמדה והתאוה כלל. ואחר כך ביום החמישי אמר השי"ת (בראשית א' כ"ד) 'תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש', שאלו אין להם חכמה ודעת כלל, והולכות רק אחר תאות נפשם, שעל ידי מעט גרגרים שנותנים להם מומשיכין אותם אפילו לבית השחיטה. וביום השישי אמר השי"ת, עתה ארכיב הכוחות יחד, דהיינו נשמת האדם שהוא גם כן כעין מלאך בדעתו ובחכמתו, וארכיב עליו נפש הבהמית שאותו הנפש נמשך רק אחר תאות הגוף, וכן מוטבע בה שאר כוחות רעות, כמו הכעס והחמדה וכדומה, ואראה מי יתגבר על מי, אם מתגבר נפש השכלי על נפש הבהמי ועושה כל פעולותיו רק בהנהגת השכל, בשם 'צדיק' יקרא, ועולה למדרגת מלאך, ואם מגביר הבהמי על השכלי ועושה תמיד רק כפי רצון תאותו, משפיל בזה את עצמו עד שיורד למדרגת בהמה ובשם 'רשע' יקרא".

ח דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק

ומבואר דזו היא עבודתו של האדם בעוה"ז, שאם מגביר בעצמו נפש הבהמית והוא נמשך אחרי תאוות הגוף הרי הוא יורד למדרגת בהמה, אך אם הוא מגביר את הנשמה השכלית על הגוף הרי הוא עולה למדרגת מלאך.

והנה בסנהדרין (לח:), אמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש הקב"ה לברוא את האדם, ברא כת אחת של מלאכי השרת, אמר להם רצונכם, נעשה אדם בצלמנו, אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו, אמר להן כך וכך מעשיו, אמרו לפניו רבש"ע (תהלים ח') "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", הושיט אצבעו קטנה ביניהן ושרפם. וכן כת שניה. כת שלישית אמרו לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו, כל העולם כולו שלך הוא, כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך - עשה. כיון שהגיע לאנשי דור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהן מקולקלין, אמרו לפניו, רבש"ע לא יפה אמרו ראשונים לפניך, אמר להן (ישעיהו מ"ו) "ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול".

ויש לעיין מה היא תשובתו של הקב"ה למלאכים "ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול", הלא הקושיא עדיין במקומה עומדת, "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו"!!

ועיין שם במהרש"א שביאר דמה שהשיב להם הקב"ה "עד זקנה אני הוא", הכוונה על מתן תורה, שנגלה להם כזקן מלא רחמים, והיינו שבמתן תורה יקבלו המלאכים תשובה על מה שקטרגו במעשה בריאת האדם, מה אנוש כי תזכרנו. וצריך להבין איזו תשובה נתן הקב"ה במתן תורה על טענת המלאכים?

וביישוב הדברים בזה נראה, דהנה ביאור טענת המלאכים מה אנוש כי תזכרנו, שהאדם מחמת גופו מלא יצרים ותאוות שפילות, ולכן מה אנוש כי תזכרנו, וזהו מה שראו בדור המבול ודור הפלגה, כי ראו את האדם שהלך אחר אחרי תאוות ליבו ונגרר אחר החטא, ועל זה אמר להם הקב"ה להמתין למתן תורה, כי במתן תורה התחדש, שגם אדם שהוא קרוץ חומר ומלא תאוות ומידות רעות יש בכוחו להתרומם להיות כמלאכי השרת, וזה בכוח התורה שמרוממת ומגדלת

ט דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק

את האדם מעל כל המעשים, נמצא דשפיר קיבלו המלאכים תשובה ניצחת לטענתם, דאמנם מצד האחד היה נראה דכיון שהאדם מלא יצרים ותאוות שפילות, אין לו מקום בבריאה, אך אדרבה מכיון שבכוח התורה יש בכוחו להתרומם כמלאכי השרת, ממילא ודאי ראוי הוא שיברא.

ומצינו בגמ' בשבת דף פ"ח ע"ב שגם בשעה שעלה משה למרום לקבל את התורה באו מלאכי השרת לקטרג לפני הקב"ה ואמרו "מה לילוד אשה בינינו", וכשאמר להם הקב"ה "לקבל את התורה בא" אמרו לו "חמדה גנוזה שגנוזה לך תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", ומבואר דמלאכי השרת חזרו במתן תורה על טענת מה אנוש כי תזכרנו, ועל זה השיב להם משה רבינו ע"ה, תורה מה כתיב בה, לא תרצה, לא תנאף, לא תגנוב, קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם, מיד הודו לו להקב"ה שנא' (תהלים ח') "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ".

והיינו שבודאי התורה לא נתנה למלאכים שהם רוחניים, ואין להם יצה"ר אלא דווקא לבני האדם בעולם הזה, שהם בעלי גוף והם חומריים ויש להם יצה"ר. ועניינה של התורה ליקח את החומר עצמו ולזכך אותו בכוח הנשמה, ולהגביר את הנשמה על הגוף לזככו לקדשו ולטהרו.

ועיין בלשון הרמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים, שכתב: "וכאשר נמצאו, שתכלית כל אלו הענינים הוא למציאת האדם, הוצרכנו לחקור כמו כן, למה נמצא האדם, ומה היתה כוונת יצירתו. וכאשר האריכו לחקור בעניין זה, נמצאו לאדם פעלים רבים מאד, שהרי כל מיני בעלי חיים והאילנות יש להם פעל אחד בלבד, או שני פעלים, כמו שאנו רואין הדקלים שאין להם פעל אלא להוציא התמרים, וכן שאר האילנות. וכן החיות נמצא מהם מי שיארוג בלבד, כמו העכביש, ומי שיבנה, כמו השממית, והוא צפור דרור המקננת בבתיים בזמן החום, ומי שיטרוף כאריה. אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה בזה. וחקרו על כל פעולותיו, פעל פעל, לדעת תכלית בריאתו מאלו הפעלים, ומצאו כי תכליתו פעל אחד בלבד ובשבילו

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק

נברא, ושאר פעליו הם לקיים עמידתו כדי שישלם בו הפעל האחד ההוא. והפעל הזה הוא לצייר בנפש הסודות המושכלות ולדעת האמתות על פי מה שהם עליו, שהדעת נותן ששוא ושקר להיות תכלית האדם לאכילה ולשתיה ולבעילה או לבנות קיר, כי כל אלה מקרים מתחדשים עליו, לא יוסיפו על כוחו הפנימית, [כלומר על הנשמה], ועוד שהוא משתתף בזה עם רוב הברואים. והחכמה היא אשר תוסיף על כוחו הפנימית, ותעתיק אותו ממועלת בוז למעלת כבוד, שהרי היה האדם בכוח וחזר אדם בפועל. והאדם קודם שישכיל וידע, הוא נחשב כבהמה, לא נבדל משאר מין החיות".

ומבואר בדבריו דעיקר תכלית הבריאה היא האדם, ואין תכלית הבריאה באדם שחי ענייני הגוף, לפי שאדם כזה אין הבדל בינו ובין הבהמה, ורק החכמה שהיא התורה, היא המרוממת כוחו הפנימית שהיא הנשמה ובוה יוצא מלהיות אדם בכוח להיות אדם בפועל, ויוצא ממועלת בוז למעלת כבוד.

וזהו האדם בפועל שעליו באה תשובת הקב"ה על קטרוג המלאכים, שאין תכלית הבריאה באדם שחי ענייני הגוף וכאמור, אלא באדם שמשליט כוח הנשמה על הגוף, וזהו בכוח התורה, ולפיכך ראוי היה להבראות, וזהו מה שאמרו חז"ל שאם זכה אומרים לו אתה קדמת למעשה בראשית, שמצד רוחו ונשמתו קודם הוא אף למלאכי השרת.

והנה הרמב"ן בסוף פרשת בראשית, כתב: "והנכון בעיני, כי יאמר לא יעמוד רוחי באדם לעולם, בעבור שגם האדם הוא בשר ככל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה, ואיננו ראוי להיות רוח אלהים בקרבנו. והעניין לומר, כי האלוקים עשה את האדם ישר להיותו כמלאכי השרת בנפש שנתן בו, והנה נמשך אחרי הבשר ובתאוות הגופניות, נמשל כבהמות נדמו, ולכן לא ידון עוד רוח אלוקים בקרבנו, כי הוא גופני לא אלהי, אבל יאריך להם אם ישוּבו".

ומבואר שזהו תכליתו של האדם שנברא להיות כמלאכי השרת, ותכליתו מתקיימת בכוח התורה, ולאור הדברים האלה נראה שזהו המבואר בחולין (קל"ט): משה מן התורה מגיין שנא' (בראשית ו') "בשגם הוא בשר", ונראה דזהו עניין במשה רבינו הוא כוח התורה ומשה רבינו בשגם הוא בשר, עלה ונתעלה

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק יא

להיות כמלאכי השרת, כמו שכתב הרמב"ם (פ"ז מהל' יסודי התורה): "כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו, משה רבינו אינו כן, אלא כל זמן שיחפוץ רוח הקודש לובשתו ונבואה שורה עליו ואינו צריך לכוין דעתו ולהזדמן לה שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת".

והנה אין זו מעלה למשה רבינו בלבד, אלא יכול כל אדם להיות כמשה רבינו, וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ה מהל' תשובה): "אין הקב"ה גוזר על האדם מתחילת ברייתו להיות צדיק או רשע, אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו, או רשע כירבעם, או חכם או סכל כן שאר כל הדעות, ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה", וביאר הגר"א וסרמן שיכול כל אדם בישראל להוציא כל הכוחות הגנוזים בו מן הכוח אל הפועל כמשה רבינו.

וזהו מה שראינו בחוש אצל מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל שהתגשמו בו דברים אלו, שהגביר את נשמתו על גופו, וחי חיים של נשמה ולא חיי הגוף, עד שכולו נתקדש לעבודת השי"ת, וכמשה רבינו ע"ה שהוציא כל כוחותיו הגנוזים בו, כך היה מרן הרב עובדיה, שהוציא את כל הכוחות הגנוזים בו מן הכוח אל הפועל. אפשר לומר עליו שבמשך שמונים שנה לא מש מתוך דף הגמרא, תמיד היה כל כולו שקוע אך ורק בתורה, הלא היה לו ידע עצום בתורה ובפוסקים וכל זה רק מכח התמדתו, גם בזמנים של עוני מחפיר לא פסק לרגע מהתמדתו, וגם כשרבו עליו טרדות, היה מקדיש את הזמן הנדרש לצורכי ציבור במה שהוכרח להתעסק למען הכלל ומיד היה צולל ושוקע בתורה. גם כשנשא עליו משרות תורניות, כגון: דיין, הרב הראשי לתל אביב, הרב הראשי לישראל, ואף אח"כ כאשר הנהיג את עולם התורה הספרדי, תמיד בכל מצב לא מש מדף הגמרא, והיה שקוע כל כולו בלימוד התורה, וכל הדברים לא היו נחשבים אצלו למאומה מלבד עסק התורה.

ונתקיים בו ממש כל דברי התנא באבות, שכל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, ונהנין ממנה עצה ותושיה, ונותנת לו מלכות וממשלה, ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעייני המתגבר וכנהר שאינו פוסק.

יב דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק

וחושבני שמרן הרב עובדיה, הוא מחייב לכולם, ומשמש סמל ודוגמא לדברים אלו, שאל יקבע האדם על עצמו שאינו מסוגל ואינו יכול, אלא יכיר מעלת עצמו וישקע כל כולו בתורה ויגיע לגדולות.

וכתב רבי אברהם אחי הגר"א לבאר את מאמר הכתוב "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו" שכל עיקר שליטת יצה"ר על האדם הוא משום שלא יבין את ערכו, כי אם ידע את רום מעלתו ויקרת ערכו, ישמור על כבודו הרם לבל יתחלל בשום אופן, ולא יפול במצודת היצר, וזהו שנאמר "אדם ביקר" – הוא איש הישראלי הנקרא 'אדם', "ביקר" – מחמת יקרת רוחו שהיא חלק אלוה ממעל, אשר שב ועולה עד למעלה, אבל אם "ולא יבין" – הוא אינו מבין מעלתו אשר בגינה הוא קרוי אדם, ולכן הוא "נמשל" – היצה"ר מושל עליו, יען "כבהמות נדמו" – שעושים מעשה בהמה. נמצא דזו היא עיקר עבודתנו להכיר מעלת האדם בפועל, שיבין רום ערכו, במעלת כבוד, וישאף לגדולות, כי חלילה לאדם להחליט מראש שאינו מסוגל להגיע לגדולות, אלא להיפך, על ידי שידע ערך עצמו ויהיה עמל ויגיעה יגיע לגדולות.

ויש להוסיף בזה דהנה מצינו ג' לשונות בחז"ל, בברכות ל"ה ע"ב, רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורח בשעת הרוח, "תורה מה תהא עליה", אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים.

ובברכות דף ל"ב ע"ב, ת"ר חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת, ומקשה הגמ' וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה, "תורתן היאך משתמרת", אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת.

ובמסכת שבת דף י ע"א, תנא להו רב חייא בר רב מדפתי "ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב", וכי תעלה על דעתך שמושה יושב ודן כל היום כולו, "תורתו מתי נעשית" אלא לומר לך כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית.

דברי מרבינו רה"י שליט"א חיזוק יג

וצ"ב מהו שינוי הלשון שמצינו בדברי הגמ' בשלוש מקומות אלו, שגבי חיוב עסק התורה אומר רשב"י "תורה מה תהא עליה", וגבי חסידים הראשונים נאמר "תורתן היאך משתמרת", ואילו גבי משה רבינו נאמר "תורתו מתי נעשית", אלא נראה דבגמ' בברכות גבי חיוב עסק התורה, ששם מדובר על עצם חיוב העסק שיתמיד האדם בתורה, למלאת כריסו בתורה, על זה שייך לומר תורה מה תהא עליה, אבל גבי חסידים הראשונים שבודאי עסקו בתורה הרבה, עליהם לא שייך לשאול תורה מה תהא עליה, כי בודאי עסקו הרבה בתורה, לכן השאלה היא "תורתם היאך משתמרת" שכל זמן שלא עוסקים בתורה הרי היא משתכחת מהאדם, וצריך תמיד לחזור ולשנן ולהתמיד בתורה, גם אחרי שעסק בה הרבה, כדי שלא תשתכח ממנו, וגבי משה רבינו שכבר עסק הרבה בתורה כולה, ויודע היה אותה על בוריה ולא היה משכח, וכדאיתא בנדרים (לח.) א"ר יוחנן בתחילה היה משה למד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנא' (שמות ל"א) "ויתן אל משה ככלתו לדבר איתו", אם כן עליו לא שייך לשאול תורתו היאך משתמרת, על זה בא לשון הגמ' "תורתו מתי נעשית" דאף עליו יש תביעה תורתו מתי נעשית, שבודאי לא יתכן שהיה עסוק כל היום וכל הלילה לדון את העם ולא היה לו פנאי לעסוק בתורה, כי אף משה רבינו שהוצרך לדון ולהנהיג את ישראל, גם עליו יש חיוב לעסוק ולהתמיד בתורה, כי היא חיינו ואורך ימינו, ובה נהגה יומם ולילה.

ישיבת המתמידים לצעירים מצטיינים

בברכת רבותינו ראשי הישיבות ארזי הלבנון הגאונים הגדולים

מוהר"ר משה צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף", מוהר"ר דוד כהן שליט"א ר"י "חברון"

בראשות הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א ראש ישיבת המתמידים

מחה"ס "כרם יוסף" על הש"ס, "שלחבת יוסף" עה"ת וש"א ס

בני הישיבות היקרים

ובחורים הבקיאים בלימוד הגמרא

מוזמנים להשתתף בסדרי הלימוד בישיבת המתמידים

מתן שכרה בצידה – ופרסים יקרי ערך למצטיינים

בימי שישי בצהרים: מהשעה 1:30 ועד השעה 3:15

בערב שבת קודש: שעה 20 דקות לפני השקיעה

ביום שבת קודש: מהשעה 1:30 ועד השעה 3:15

בכל הסדרים הלימוד במקום שליכו הפין, גמרא בלבד ובתענ"ד, אין חובה לבוא לכל המשמרות.

הלימוד מתקיים בבית מדרשינו "צופיוף" – (הלבנים)

רח' שלמה מוסיוף 13 קומה ב' (שוק הבוכרים)

כמו כן מתקיימים תפילות מידי שבת בשבתו בהיכל בית מדרשינו

מנחה ליל שבת קודש: 20 דקות לפני השקיעה

שחרית של שבת, בשעה: 8:10 (קרבות)

מנחה של שבת, בשעה: 3:15

ציבור בני התורה מוזמנים!

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו